

Anmeldelser

»Meteor« Forschungsergebnisse. Reihe A. Nos. 12 og 13.

Allgemeines Physik und Chemie des Meeres. Herausg.: Deutsche Forschungsgemeinschaft. Gebrüder Borntraeger, Berlin, Stuttgart 1973. Red.: G. Dietrich, G. Siedler, W. Hansen & J. Joseph. 21×29,5 cm. 12: 67 s., ill. DM 78.00. 13: 57 s., ill. DM 59.00.

Idet der henvises til professor Niels Nielsens store anmeldelse af hele »Meteor« serien i *Geografisk Tidsskrift*, bd. 71, skal her kort nævnes, at bd. 12 indeholder resultaterne af den norske havekspedition 1969, og at emnet for hovedafhandlingen i bd. 13 er de kolde vandmassers udvikling ud for Nordvest Afrika, mens en mindre artikel omhandler kemiske forhold i havområdet mellem Færøerne og Island.

Ruth Helkiær Jensen

E. Seibold: Der Meeresboden.

Ergebnisse und Probleme der Meeresgeologie. Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg, New York 1974. 183 s., 86 ill. 16,5×24 cm. DM 29.80.

I 1920 udkom K. Andrée: *Geologie des Meeresboden*. Det var et stort anlagt værk, og kun andet bind indeholdende *Bodenbeschaffenheit und Nutzbare Materialien am Meeresboden* nåede at udkomme, men denne 689 sider digre bog er stadig et standardværk, der kan læses med udbytte.

Imidlertid er der jo i de forløbne 55 år fremkommet nye undersøgelsesmetoder, der har fremskaffet et stort nyt observationsmateriale og nye synspunkter ved fortolkningen gør sig gældende i dag.

Det må derfor hilses med tilfredshed, at professor Eugen Seibold i Kiel både i sit 220 sider store afsnit om havets geologi i første bind af nyudgaven af Brinkmanns *Lehrbuch der Allgemeinen Geologie* og i nærværende lille bog om hav-

bunden har kompletteret og nybearbejdet, hvad man i dag ved og forestiller sig om de geologiske processer i havet. Seibold giver en klar og tydelig fremstilling af de forskellige nyere teorier, forbundet med en sund skepsis overfor visse forestillinger om fx Kuenens slamstrømme og den moderne pladetektonik, og hans påvisning af, at mange spørgsmål endnu stadig er uløste.

Kaj Hansen

Gerhard Dohr: Applied Geophysics.

Introduction to Geophysical Prospecting. (Geology of Petroleum, Vol. 1). Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1974. 272 s., 125 fig. 12×19 cm. DM 16.80.

I forordet skriver forfatteren, at bogen skal give et første overblik over den anvendte geofysiks problemer og deres behandling. Derfor beskrives særlig de metoder, der er af vigtighed for den praktiske efterforskning af olie, og tillige beskrives og fortolkes den moderne anvendelse af computer metoderne.

De emner der behandles er databehandlingen af forskellige seimiske, gravimetriske, magnetiske og geoelektriske metoder, der anvendes ved prospektering, alle belyst ved forskellige eksempler. Det er en udmærket og velskrevet lille bog i lommebogsformat.

Kaj Hansen

R. Brinkmann (Herausg.): Lehrbuch der Allgemeinen Geologie. Bd. 1.

Festland, Meer.

2. Neubearb. Aufl. von R. Brinkmann, H. Louis, M. Schwarzbach, E. Seibold. Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1974. 532 s., 292 fig., 37 tabeller. 16×24,5 cm. DM 90.00.

Udviklingen i forskningen også indenfor den almindelige geologiske eksogene processer går i vore dage så hurtigt, at lærebøger må væsentligt omarbejdes efter blot ti års forløb.

På de første 290 sider gennemgår de tre første forfattere processerne på landjorden. Det vil sige forvitningsprocesserne, det rindende vands og det nedsvivende vands samt gletschernes virksomhed. Det er en meget dybtgående fremstilling med mange interessante enkeltheder. Langt den betydeligste del af bogen er Seibolds 200 sider om havets geologi, ikke blot

fordi de er det fyldigste afsnit, men også fordi han hele tiden efter at have omtalt processerne i nutiden drager sammenligning med deres anvendelse på fossile sedimentserier. Alt ialt er denne nye udgave af Brinkmanns almindelige geologi en både interessant og meget oplysende bog.

Kaj Hansen

Gösta H. Liljequist: Allgemeine Meteorologie.

Verlag Friedr. Vieweg & Sohn, Braunschweig 1974. 368 s., 336 fig., 24 tabeller m. m. 21×28 cm. DM 96.-.

Allgemeine Meteorologie er en bearbejdet moderniseret og oversat udgave af G. H. Liljequist: *Meteorologi* (anm. i *Geogr. Tidssk.* 1962), opbygningsmæssigt er der kun ringe forskel på de 2 udgaver.

I løbet af bogens første 8 afsnit bliver atmosfærens opbygning og de vigtigste meteorologiske elementer gennemgået. Afsnittene 9-13 danner rammerne for en dybtgående behandling af processerne i forbindelse med kondensation, sky- og nedbørsdannelse. De 2 efterfølgende indeholder en udmærket gennemgang af de ofte oversete emner: atmosfærens elektricitet og optik. Derefter følger 7 afsnit med emneområde inden for den atmosfæriske cirkulation, luftmasser og fronter, cykloner og anticykloner. Denne del afsluttes meget passende med eksempler på typiske vejr-situationer. På grundlag af egentlige vejrkort og 500mb-kort foretages analyse af en række udvalgte vejr-situationer, eksempelvis forhold hvorunder der hersker föhn-vinde i Alperne. I afsnittet, der er skrevet til den tyske udgave af K. Cihak, gives en meget overskuelig fremstilling af emnet. I de sidste 4 afsnit findes en gennemgang af forholdene ved troposfærens grænser, det jordnære lag og overgangen til stratosfæren, samt en omtale af klimatologiske arbejds-metoder og problemer.

Et af de få steder, hvor den nye udgave ikke står mål med den oprindelige, fremgår ved læsning af sidstnævnte afsnit. Til den svenske udgave var tilføjet en række farveplancher visende middelværdier for forskellige elementer, som lufttryk og -temp. samt kort over Köppens klimainddeling i Trewarths modifikation. Disse plancher er her i nogen grad forsøgt erstattet med sort-hvide kort indføjet i teksten, mens resten af kortene er udgået, blandt disse savnes især klima-

kortet. Ellers har fornyelsen af bogens iøvrigt righoldige illustrationsmateriale kun trukket i gunstig retning.

De for læsning af bogen nødvendige matematikkundskaber svarer nogenlunde til gymnasieniveau; dette er muliggjort ved at undlade længere matematiske udlædninger og i stedet benytte et stort antal illustrationer til uddybning af teksten. Udover som meteorologisk grundbog har All. Met. en betydelig anvendelighed som opslagsbog inden for en række fag eks. naturgeografi, hvilket ikke mindst skyldes den grundige gennemgang af måleapparatur og -metoder, der findes i tilknytning til de enkelte afsnit.

Henrik Søgaard

Franklyn W. Cole: Introduction to Meteorology.

John Wiley & Sons, Ltd. 1. ed. New York 1970. 289 s., talr. fig. og fotos. 16×23 cm. 88 sh. 2. ed. New York 1975. 495 s., talr. fig. 16×23 cm. £ 5.25.

Introduction to Meteorology er en meget traditionelt opbygget grundbog i meteorologi. Bogen er ifølge forordet tænkt anvendt inden for en række uddannelser, og af samme grund er forudsætningerne i matematik holdt på gymnasieniveau. Teksten er overalt fint underbygget af et stort og pædagogisk anlagt illustrationsmateriale, som tydeligt viser, at forfatteren kender underviserens rolle. Blandt fotografierne bemærker man sig således en serie satellitbilleder til illustration af udviklingen af en tropisk cyklon. Sammenholdes bogen med den benyttede grundbog ved universitetet (S. Petterssens med samme titel), savnes der imidlertid flere, ud fra et naturgeografisk synspunkt, vigtige aspekter som processerne i forbindelse med regndråbedannelse og elementær klimatologi. Bogens anvendelighed er også noget begrænset af, at der ikke er benyttet et fast system af enheder.

Henrik Søgaard

2. udgave er forøget med kapitler om klimakontrol og meteorologiens rolle i ressource- og miljøkontrollen. Desuden er den moderniseret i henhold til ny viden, skaffet ved satellitter og anden avanceret teknologi, som navnlig har givet en bedre forståelse af den globale cirkulation.

Ruth Helkiær Jensen

H. Walter, E. Harnickell & D. Mueller-Dombois: Climatediagram Maps of the Individual Continents and the Ecological Climatic Regions of the Earth.

Supplement to the Vegetation Monographs. Springer-Verlag, Berlin-Heidelberg 1975. 36 s., 14 fig., 9 kort. 16,5×25 cm. DM 72.-

På 8 verdensdelskort i format ca. 1×1 m præsenteres et par tusinde klimadiagrammer af den type, der er kendt fra Walther og Lieth's klimadiagram-Weltatlas (anm. i GT bd. 60 og 63.). Denne samling er et supplement til de store Vegetationsmonografier, som H. Walter er forfatter til (anm. GT. bd. 61, 64 og 69). På det 9. kort forsøges en opdeling af hele Verden i klimaregioner på grundlag af diagrammerne. Inddelingen er specielt derved, at den kun angiver kerneområder for de enkelte klimatyper (trop.subtrop o. s. v.) og lader alle overgangszoner stå tilbage; men ellers adskiller kortet sig ikke afgørende fra hidtil kendte klimaoversigter. Teksten giver kun en yderst summarisk beskrivelse af diagramkortene.

Når man har set, hvor meget Weltatlas er blevet anvendt, kan der ikke være tvivl om nytten af kortmæssige fremstillinger af klimadata som det foreliggende, men formatet og de stærkt foldede kortblade nedsætter anvendeligheden.

Kr. M. Jensen

J. Tricart & A. Cailleux: Introduction to climatic geomorphology.

Longman Group Ltd., London 1972, 295 s., 58 fig., 1 kort, 16×24 cm. £ 5.00.

Et af bogens hovedformål er et opgør med teorierne om normalerosion og erosionscyklus. Dette følges op af opstillingen af et »lineært« system, hvori klimaændringer og biosfærens indflydelse er inkorporeret, og som tænkes ført frem til en global morfo-klimatisk regionalisering.

Ruth Helkiær Jensen

J. Tricart: Landforms of the humid tropics forests and savannas.

Longman Group Ltd., London 1972, 306 s., 63 fig. 16×24 cm, £ 5.00.

Mens der eksisterer en del litteratur om geomorfologi i områder med regntid og tørtid, er de fugtige troper kun sporadisk

behandlet. Bogen afhjælper denne mangel efter forfatterens geomorfologiske hypoteser, hvori klima, vegetation og tidligere morfogenetiske processer inddrages.

Ruth Helkiær Jensen

J. L. Davies: Geographical Variation in Coastal Development.

Longman Group Ltd., Oliver & Boyd, Edinburgh 1972, 204 s., 130 fig., 19×25 cm. £ 5.00.

R. J. Price: Glacial og Fluvoglacial Landforms.

Oliver & Boyd, Edinburgh 1972, 204 s., 130 fig., 19×25 cm. £ 5.00.

Hermed foreligger bd. 4 og 5 i serien Geomorphology Text i samme fine kvalitet og udstyr som de forrige (se anm. i Geogr. Tidsskr. bd. 68 p. 100). Begge er skrevet af aktive forskere og orienterer om det niveau og de synspunkter der i dag kendetegner de to discipliner, på en måde, der gør dem velegnede til undervisningsbrug.

Ruth Helkiær Jensen

S. R. Eyre: World Vegetation Types.

The Macmillan Press Ltd., London 1971, 264 s., 16 fotos, 14×21,5 cm. £ 3.50 (Paper ed. £ 1.50).

A. B. Mountjoy (ed): Developing the Underdeveloped Countries.

The Macmillan Press Ltd., London 1971, 270 s., ill. 14×21,5 cm. £ 3.50 (Paper ed. £ 1.50).

Begge udkommet i serien Geographical Readings, hvis princip er at fremstille et emne til studiebrug ved hjælp af udvalgte tidsskriftartikler, hvoraf en del er oversatte.

Ruth Helkiær Jensen

Franklin E. Allison: Soil Organic Matter and its Role in Crop Production.

Elsevier Publishing Company, Amsterdam 1973. 637 s., 17×25 cm. Hfl. 130.00 (ca. \$ 40.75).

Som bind 3 i serien Developments in Soil Science har Franklin E. Allison skrevet denne monografi, over betydningen af or-